

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

6 жовтня 2015 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Терлецького О.О.,
суддів: Гриціва М.І., Коротких О.А., Кривенка В.В.,
Маринченка В.Л., Панталієнка П.В., Прокопенка О.Б.,
Самсіна І.Л., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Войцишена Віктора Дмитровича до управління Пенсійного фонду України у м. Вінниці (далі – управління ПФУ, ПФУ відповідно) про визнання дій неправомірними та зобов'язання вчинити певні дії,

в с т а н о в и л а:

У червні 2014 року Войцишен В.Д. звернувся до суду з позовом, у якому просив визнати неправомірними дії управління ПФУ стосовно перерахунку пенсії в розмірі 80 відсотків від суми заробітної плати, зобов'язати відповідача здійснити перерахунок пенсії, виходячи з розміру 90 відсотків від суми заробітної плати, чинної на час роботи на посаді працівника прокуратури, та здійснити перерахунок пенсії за 12 місяців.

Позивач обґрунтував свої вимоги тим, що управління ПФУ безпідставно здійснило перерахунок його пенсії у розмірі 80 відсотків від заробітної плати, посилаючись на Закон України від 8 липня 2011 року № 3668-VI "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи" (далі – Закон № 3668-VI), але це є протиправним. Таким чином, відповідач здійснив перерахунок пенсії у розмірах нижчих, ніж встановлено законодавством України.

Позивач зазначив, що з 9 вересня 2003 року йому призначено пенсію за вислугу років відповідно до статті 50-1 Закону України від 5 листопада 1991

року № 1789-ХІІ "Про прокуратуру" (у редакції, чинній на час призначення пенсії; далі – Закон № 1789-ХІІ) виходячи із максимального розміру 90 відсотків від чинної на той час заробітної плати на посаді працівника прокуратури.

19 березня 2014 року Войцишен В.Д. звернувся до відповідача з заявою про здійснення перерахунку та виплату пенсії на підставі Закону № 1789-ХІІ.

Управління ПФУ здійснило позивачу перерахунок пенсії виходячи з розміру 80 відсотків від суми заробітної плати, що зазначена у довідці Генеральної прокуратури України від 17 березня 2014 року, з урахуванням положень щодо обмеження максимального розміру пенсії, про що повідомило позивача листом від 7 квітня 2014 року.

Вінницький міський суд Вінницької області постановою від 15 липня 2014 року позов задовольнив частково.

Вінницький апеляційний адміністративний суд постановою від 9 вересня 2014 року, скасував рішення суду першої інстанції та прийняв нове, яким відмовив у задоволенні позову.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 8 жовтня 2014 року відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою Войцишена В.Д. на зазначені судові рішення на підставі пункту 5 частини п'ятої статті 214 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС).

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 КАС, ОСОБА_1, посилаючись на неоднакове застосування касаційним судом статті 50-1 Закону № 1789-ХІІ, просить скасувати рішення судів касаційної та апеляційної інстанцій та залишити в силі постанову суду першої інстанції.

На обґрунтування заяви надав копії рішень Вищого адміністративного суду України від 6 та 11 листопада 2014 року та 23 квітня 2015 року (справи №№ К/800/29753/13, К/800/45740/13, К/800/6892/14 відповідно), в яких касаційний суд у подібних правовідносинах дійшов висновку про те, що при перерахунку пенсії працівникам прокуратури має застосовуватися норма, що визначає розмір пенсії у відсотках, яка діяла на момент призначення пенсії, а тому внесені Законом № 3668-VI зміни до статті 50-1 Закону № 1789-ХІІ щодо розміру пенсії у відсотках стосуються порядку призначення прокурорам і слідчим у разі реалізації ними права на пенсійне забезпечення, а не перерахунку вже призначеної пенсії.

Перевіривши наведені у заяві доводи, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вважає, що заява Войцишен В.Д. про перегляд оскаржуваного рішення Вищого адміністративного суду України підлягає задоволенню з таких підстав.

У справі, що розглядається, касаційний суд, відмовляючи у відкритті касаційного провадження на підставі пункту 5 частини п'ятої статті 214 КАС, тим самим погодився з висновком суду апеляційної інстанції про те, що відповідачем правомірно здійснено перерахунок пенсії Войцишену В.Д. відповідно до вимог статті 50-1 Закону № 1789-ХІІ з урахуванням змін, внесених Законом № 3668-VI, та застосуванням нових посадових окладів, встановлених постановою № 505, які отримують на відповідній посаді працівники органів прокуратури, оскільки відсутні підстави для перерахунку

позивачу пенсії на підставі норми права, яка втратила чинність із 1 жовтня 2011 року.

Вирішуючи питання про усунення неоднакового застосування зазначених норм права, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Умови та порядок пенсійного забезпечення прокурорів та слідчих визначено статтею 50-1 Закону № 1789-XII. Редакція зазначеної статті змінювалась.

Так, відповідно до частини першої статті 50-1 Закону № 1789-XII в редакції, що діяла на час призначення пенсії Войцишена В.Д., прокурори і слідчі зі стажем роботи не менше 20 років, у тому числі зі стажем роботи на посадах прокурорів і слідчих прокуратури не менше 10 років, мають право на пенсійне забезпечення за вислугу років незалежно від віку. Пенсія призначається в розмірі 80 відсотків від суми їхньої місячної (чинної) заробітної плати, до котрої включаються всі види оплати праці, на які нараховуються страхові внески, одержуваної перед місяцем звернення за призначенням пенсії. За кожен повний рік роботи понад 10 років на цих посадах пенсія збільшується на 2 відсотки, але не більше 90 відсотків від суми місячного (чинного) заробітку.

Законом № 3668-VI, який набрав чинності з 1 жовтня 2011 року, внесено зміни до статті 50-1 Закону № 1789-XII, зокрема змінено у відсотках розмір пенсії за вислугу років, яка призначається прокурорам і слідчим у разі реалізації ними такого права.

Так, відповідно до статті 50-1 Закону № 1789-XII у редакції Закону № 3668-VI прокурори і слідчі мають право на пенсійне забезпечення за вислугу років незалежно від віку за наявності на день звернення вислуги років. Пенсія призначається в розмірі 80 відсотків від суми їхньої місячної (чинної) заробітної плати, до якої включаються всі види оплати праці, з якої було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а до 1 січня 2011 року – страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, одержуваної перед місяцем звернення за призначенням пенсії.

Таким чином, з 1 жовтня 2011 року положення частини першої статті 50-1 Закону № 1789-XII щодо призначення прокурорам і слідчим пенсії за вислугу років у розмірі не більше 90 відсотків від суми місячного (чинного) заробітку втратили чинність у зв'язку з внесенням змін до редакції цієї статті Законом № 3668-VI.

Разом з тим підстави та порядок перерахунку пенсій прокурорам регулюють частини тринадцята, вісімнадцята статті 50-1 Закону № 1789-XII, положення яких щодо перерахунку пенсії у зв'язку із прийняттям Закону № 3668-VI змін не зазнали (змінилась лише нумерація частин цієї статті).

Так, відповідно до частини тринадцятої статті 50-1 Закону № 1789-XII обчислення (перерахунок) пенсій провадиться за документами пенсійної справи та документами, додатково поданими пенсіонерами, виходячи з розміру місячного заробітку за відповідною посадою, з якої особа вийшла на пенсію, станом на час звернення за призначенням або перерахунком.

Згідно з частиною вісімнадцятою статті 50-1 Закону № 1789-XII призначені працівникам прокуратури пенсії перераховуються у зв'язку з

підвищенням заробітної плати відповідних категорій прокурорсько-слідчих працівників. Перерахунок призначених пенсій провадиться з першого числа місяця, що йде за місяцем, у якому настали обставини, що тягнуть за собою зміну розміру пенсії. Якщо при цьому пенсіонер набув права на підвищення пенсії, різницю в пенсії за минулий час може бути виплачено йому не більш як за 12 місяців. Перерахунок пенсій провадиться з урахуванням фактично отримуваних працівником виплат і умов оплати праці, що існували на день його звільнення з роботи.

Ураховуючи наведене, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вважає, що при перерахунку пенсії працівникам прокуратури має застосовуватися норма, що визначає розмір пенсії у відсотках, яка діяла на момент призначення пенсії, а тому дійшла такого правового висновку: внесені Законом № 3668-VI зміни до статті 50-1 Закону № 1789-XII щодо розміру пенсії у відсотках стосуються порядку призначення пенсії прокурорам і слідчим у разі реалізації ними права на пенсійне забезпечення, а не перерахунку вже призначеної пенсії. Процедури призначення та перерахунку пенсії різні за змістом і механізмом їх проведення. Нормами, які визначають механізм проведення перерахунку пенсії за вислугу років прокурорам є частини тринадцята, вісімнадцята статті 50-1 Закону № 1789-XII, які змін у зв'язку із прийняттям Закону № 3668-VI не зазнали.

Крім того, вирішуючи питання про застосування цього Закону в часі, колегія суддів виходить із того, що згідно зі статтею 22 Конституції України закріплені нею права і свободи не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законодавчих актів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Конституційний Суд України неодноразово розглядав питання, пов'язані з реалізацією права на соціальний захист, і сформулював правову позицію, згідно з якою Конституція України виокремлює певні категорії громадян України, що потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави. До них, зокрема, належать громадяни, які відповідно до статті 17 Конституції України перебувають на службі у військових формуваннях та правоохоронних органах держави, забезпечуючи суверенітет і територіальну цілісність України, її економічну та інформаційну безпеку, а саме: у Збройних Силах України, органах Служби безпеки України, міліції, прокуратури, охорони державного кордону України, податкової міліції, Управління державної охорони України, державної пожежної охорони, Державного департаменту України з питань виконання покарань тощо (рішення Конституційного Суду України від 6 липня 1999 року № 8-рп/99 у справі щодо права на пільги та від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002 у справі щодо пільг, компенсацій і гарантій).

У зазначених рішеннях Конституційний Суд України вказав, що необхідність додаткових гарантій соціальної захищеності цієї категорії громадян як під час проходження служби, так і після її закінчення зумовлена насамперед тим, що служба у Збройних Силах України, інших військових формуваннях та правоохоронних органах держави пов'язана з ризиком для життя і здоров'я, підвищеними вимогами до дисципліни, професійної

придатності, фахових, фізичних, вольових та інших якостей. Це повинно компенсуватися наявністю підвищених гарантій соціальної захищеності, тобто комплексу організаційно-правових економічних заходів, спрямованих на забезпечення добробуту саме цієї категорії громадян як під час проходження служби, так і після її закінчення.

Виходячи із висловленого у рішеннях Конституційного Суду України розуміння сутності соціальних гарантій працівників правоохоронних органів, зокрема працівників прокуратури, зміст та обсяг досягнутих ними соціальних гарантій не може бути звужено шляхом внесення змін до законодавства.

Оскільки при вирішенні цієї справи суди касаційної та апеляційної інстанцій допустили неправильне застосування норм матеріального права, то ухвала Вищого адміністративного суду України від 8 жовтня 2014 року та постанова Вінницького апеляційного адміністративного суду від 9 вересня 2014 року підлягає скасуванню, а рішення суду першої інстанції – залишенню в силі як помилково скасоване.

Аналогічний висновок щодо застосування норм матеріального права міститься, зокрема, у постанові Верховного Суду України від 10 грудня 2013 року (№ 21-348а13).

Керуючись статтями 241–243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

Заяву Войцишена Віктора Дмитровича задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 8 жовтня 2014 року та постанову Вінницького апеляційного адміністративного суду від 9 вересня 2014 року скасувати, постанову Вінницького міського суду Вінницької області від 15 липня 2014 року залишити в силі.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 3 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.